

Nastavni zavod za javno zdravstvo Splitsko-dalmatinske županije

Služba za javno zdravstvo i promicanje zdravlja

Odjel/Centar za gerontologiju

Gerontološko-javnozdravstveni pokazatelji

u

Splitsko-dalmatinskoj županiji,

2020.

Autor:

Inga Vučica, dr. med., univ. mag. sanit. publ., spec. javnog zdravstva

Suradnici:

Dr. sc. Marijana Mijaković, prof. fizike

Hrvoje Ujaković, bacc. med. tech.

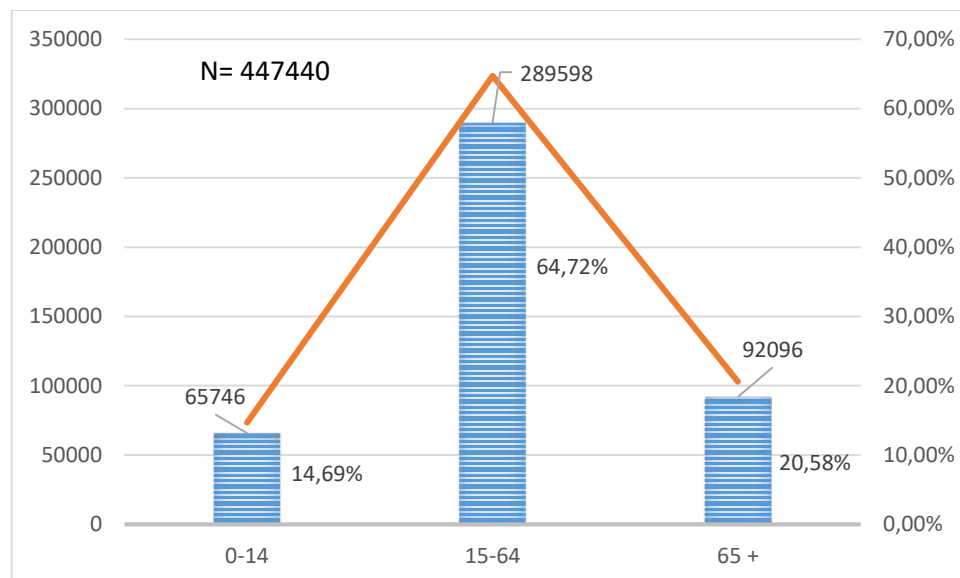
Sadržaj

1	Demografska obilježja stanovnika u dobi 65 i više godina u Splitsko-dalmatinskoj županiji	3
2	Bolnički pobol (hospitalizacije) stanovništva starije dobi	4
3	Smrtnost stanovništva starije dobi	10
3.1	Smrtnost po područjima Splitsko-dalmatinske županije	15
3.2	Smrtnost od pojedinačnih uzroka smrti po područjima priobalja, otoka i Zagore Splitsko-dalmatinske županije	23
3.2.1	Pojedinačni uzroci smrti muškaraca po područjima Splitsko-dalmatinske županije	23
3.2.2	Pojedinačni uzroci smrti žena po područjima Splitsko-dalmatinske županije	25
4	Zaključak	28

1 Demografska obilježja stanovnika u dobi 65 i više godina u Splitsko-dalmatinskoj županiji

Prema procjeni stanovništva sredinom 2020. ukupni broj stanovnika Splitsko-dalmatinske županije je iznosio 447.440 (219.386 muškaraca i 228.054 žena), što je na razini 2019. (426 muškaraca više; +0,2%, te 736 žena manje; -0,3%), sa 357 (- 0,15%) osoba manje u odnosu na prethodnu godinu (447.797).

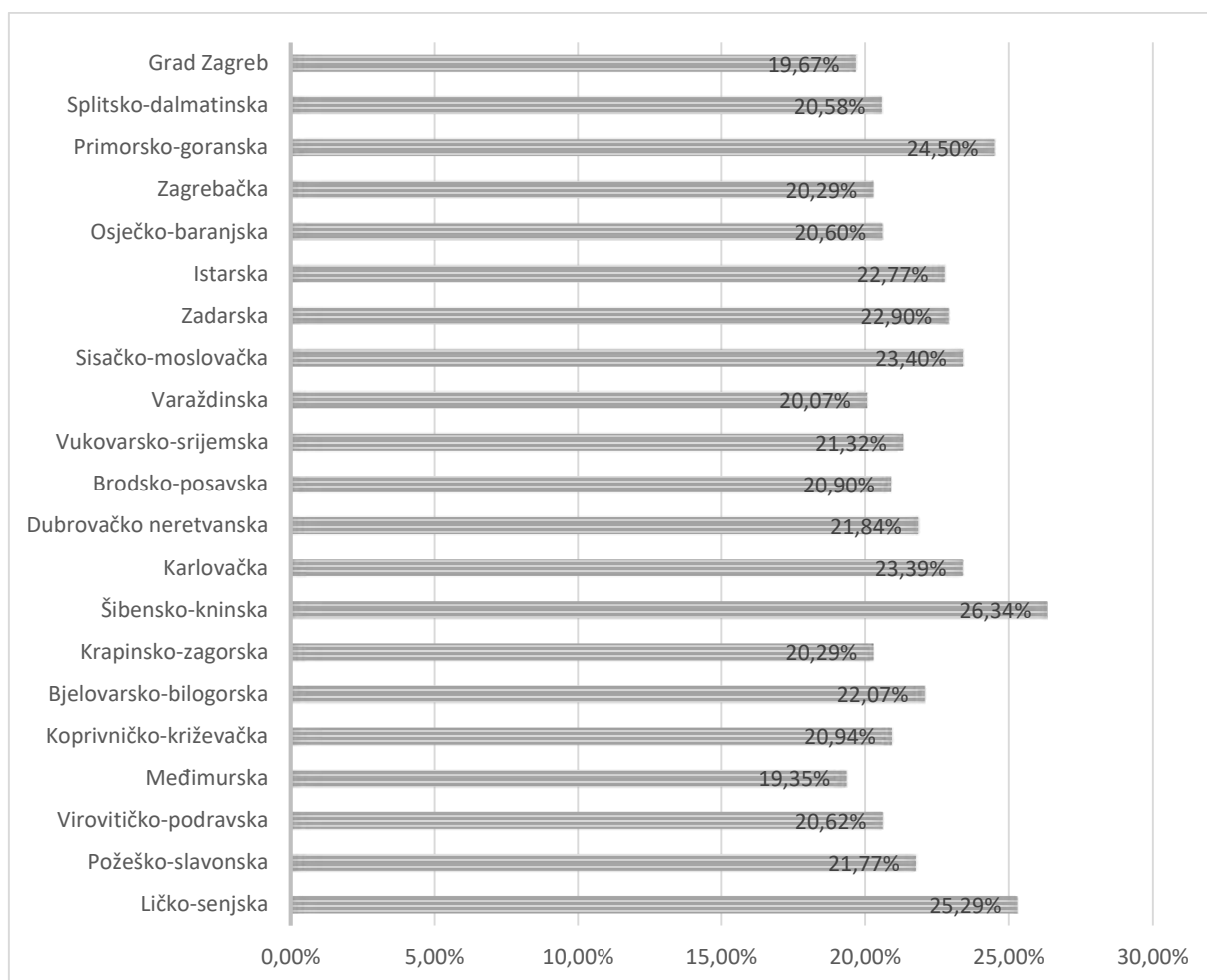
U 2020. nastavlja se kontinuirano i starenje stanovništva Županije. Broj i udio osoba starijih od 65 godina povećao se za 2.242 osobe ili 2,44% u odnosu na prethodnu godinu, te iznosi 92.096 (20,58% u ukupnom stanovništvu) pri čemu je udio muškaraca starije dobi iznosio 17,82% (N=39.113) od ukupne muške populacije, a udio žena starije dobi 23,23% (N=52.983) ukupne ženske populacije.

SLIKA 1. USPOREDBA STRUKTURE UDJELA STANOVNIŠTVA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE PO DOBNIM SKUPINAMA (0-14, 15-64, 65 I VIŠE); PROCJENA 2020.

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH

Splitsko-dalmatinska županija je druga po ukupnom broju stanovnika među županijama Hrvatske i suočava se sa sličnim demografskim procesima kao i ostale županije Hrvatske. Prema klasifikaciji Ujedinjenih naroda ukoliko na nekom području živi više od 10% stanovnika dobi 65 i više godina, smatra se područjem s vrlo starim stanovništvom. Stanovništvo Hrvatske, kao i stanovništvo Splitsko-dalmatinske županije, progresivno stari i po svojoj demografskoj strukturi starenja pripada među najstarije nacije Europe te skupini država s vrlo starim stanovništvom.

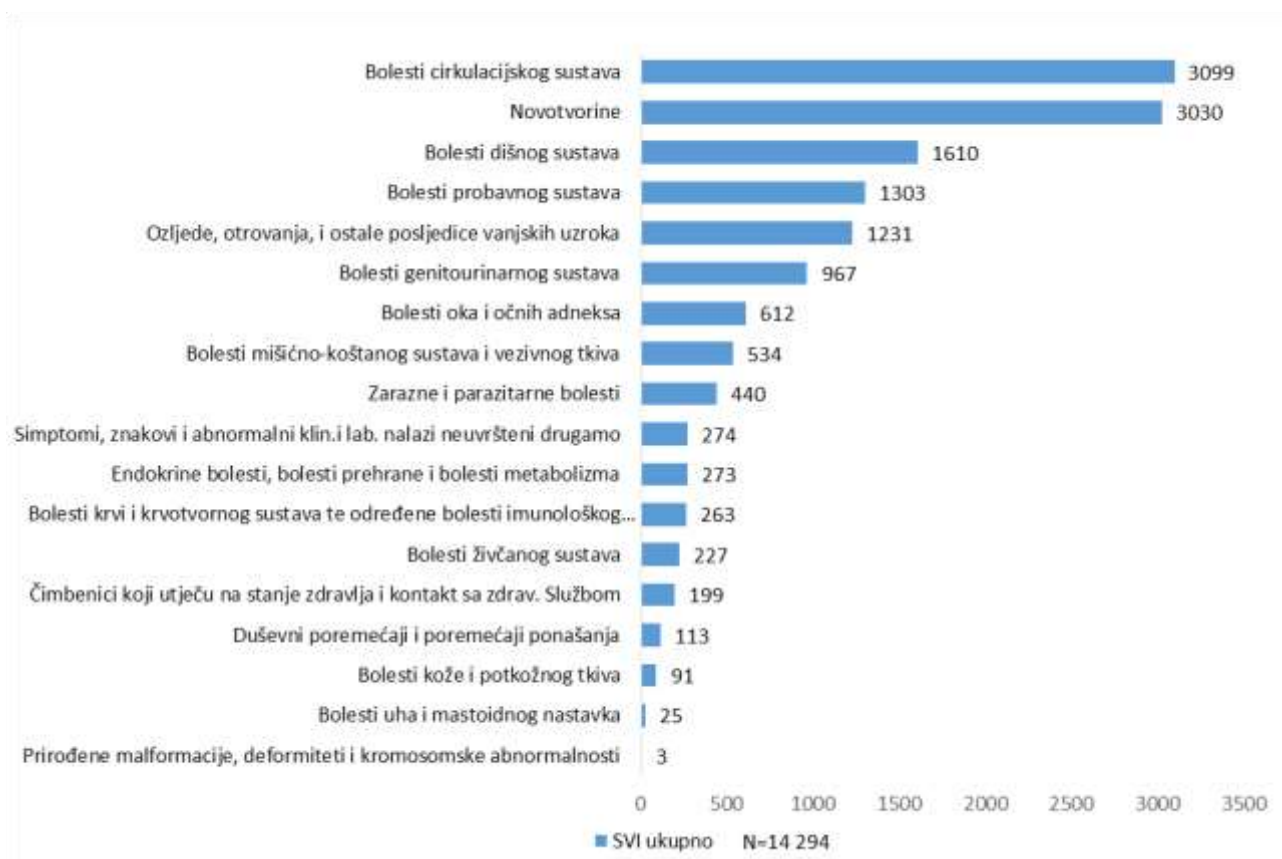

SLIKA 2. UDIO STANOVNIŠTVA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U UKUPNOM STANOVNIŠTVU PO ŽUPANIJAMA HRVATSKE, PROCJENA SREDINOM 2020.

Izvor: Državni zavod za statistiku Republike Hrvatske Bolnički pobol (hospitalizacije) stanovništva starije dobi

Udio hospitaliziranih u dobi 65 i više godina u 2020. godini u stacionarnom dijelu KBC Split iznosio je 41,6 % od svih ukupno bolnički liječenih u KBC-u Split. Zabilježeno je 14.294 hospitalizacija osoba starije životne dobi (stopa 15520,76/100.000) s ukupno 113.744 dana bolničkog liječenja. Prosječna dužina liječenja po jednom boravku je bila 8 dana.

Vodeće skupine bolesti kao uzrok hospitalizacija osoba u dobi 65 i više godina su: bolesti cirkulacijskog sustava (3099 hospitalizacija; stopa 3364,97/100.000), novotvorine (3030 hospitalizacija; stopa 3290,05/100.000), bolesti dišnog sustava (1610 hospitalizacije, stopa 1748,18/100.000), bolesti probavnog sustava (1303 hospitalizacija; stopa 1414,82/100.000), te ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (1231 hospitalizacija; stopa 1336,64/100.000). (Slika 3.)

SLIKA 3. BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO SKUPINAMA BOLESTI (MKB-10) U STACIONARNOM DIJELU KBC-A SPLIT, 2020.

Od ukupnog broja hospitaliziranih u dobi iznad 65 godina u 2020. godini bilježi se 6.870 hospitalizacija žena i 7.424 hospitalizacija muškaraca. Stopa hospitalizacije žena starijih od 65 godina iznosila je 12966,42/100.000, a muškaraca starijih od 65 godina 18980,9/100.000.

Kod muškaraca u dobi 65 i više godina najčešći uzroci hospitalizacija su bolesti cirkulacijskog sustava (stopa 4484,44/100.000), a kod žena novotvorine (stopa 2555,54/100.000).

Kod muškaraca starijih od 65 godina zatim slijede novotvorine (stopa 4285,02/100.000), bolesti dišnog sustava (stopa 2390,51/100.000), bolesti probavnog sustava (stopa 1843,38/100.000), te bolesti genitourinarnog sustava (stopa 1332,04/100.000), te ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (stopa 1168,41/100.000).

Kod žena starijih od 65 godina na drugom mjestu kao uzrok hospitalizacija su bolesti cirkulacijskog sustava (stopa 2538,55/100.000), zatim slijede ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (stopa 1460,85 /100.000), bolesti dišnog sustava (stopa 1273,99 /100.000), te bolesti probavnog sustava (stopa 1098,47/100.000). (Tablica 1).

TABLICA 1. BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO SKUPINAMA BOLESTI (MKB-10) I PO SPOLU U KBC SPLIT, 2020.

	SKUPINA BOLESTI- STANJA MKB-10		MUŠKARCI 65+			ŽENE 65+		
			Broj	Udio %	Stopa/ 100.000	Broj	Udio %	Stopa/ 100.000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	207	2,79	529,24	233	3,39	439,76
II	Novotvorine	C00-D48	1676	22,58	4285,02	1354	19,71	2555,54
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	101	1,36	258,23	162	2,36	305,76
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	117	1,58	299,13	156	2,27	294,43
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	43	0,58	109,94	70	1,02	132,12
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	117	1,58	299,13	110	1,60	207,61
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	272	3,66	695,42	340	4,95	641,72
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	12	0,16	30,68	13	0,19	24,54
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	1754	23,63	4484,44	1345	19,58	2538,55
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	935	12,59	2390,51	675	9,83	1273,99
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	721	9,71	1843,38	582	8,47	1098,47
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	41	0,55	104,82	50	0,73	94,37
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	167	2,25	426,97	367	5,34	692,68
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	521	7,02	1332,04	446	6,49	841,78
XVII	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	1	0,01	2,56	2	0,03	3,77
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin. ilab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	166	2,24	424,41	108	1,57	203,84
XIX	Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	457	6,16	1168,41	774	11,27	1460,85
XXI	Čimbenici koji utječu na stanje zdravlja i kontakt sa zdrav. Službom	Z00-Z99	116	1,56	296,58	83	1,21	156,65
	Ukupno 65 +		8.579	100,00	22601,30	8.130	100,0	15665,95

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2019.

Između dvadeset vodećih pojedinačnih uzroka hospitalizacija u dobi 65 i više godina u 2020. godini u Splitsko-dalmatinskoj županiji prednjače bolesti srca i krvnih žila i novotvorine.

Najčešće dijagnoze hospitalizacija starijih osoba su zloćudne novotvorine debelog crijeva (kolona) (stopa 706,87/100.00) i cerebralni infarkt (stopa 664,52/100.000). Zatim slijede hospitalizacije zbog prijeloma bedrene kosti (stopa 512,51/100.000) i pneumonije (Tablica 2).

TABLICA 2 . RANG LJESTVICA VODEĆIH DIJAGNOZA - BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U KBC SPLIT, 2020. – UKUPNO

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000	UDIO (%) OD UKUPNO 65 +
1.	Zloćudna novotvorina debeloga crijeva (kolona)	C18	651	706,87	4,55
2.	Cerebralni infarkt	I63	612	664,52	4,28
3.	Prijelom bedrene kosti (femura)	S72	472	512,51	3,30
4.	Pneumonija, nespecificiranog uzročnika	J18	449	487,53	3,14
5.	Respiracijska insuficijencija nesvrstana drugamo	J96	427	463,65	2,99
6.	Virusna pneumonija, nesvrstana drugamo	J12	398	432,16	2,78
7.	Insuficijencija srca	I50	384	416,96	2,69
8.	Ostale sepse	A41	330	358,32	2,31
9.	Zloćudna novotvorina završnoga debelog crijeva (rektuma)	C20	309	335,52	2,16
10.	Senilna katarakta	H25	303	329,00	2,12
11.	Zloćudna novotvorina mokraćnoga mjehura	C67	278	301,86	1,94
12.	Akutni infarkt miokarda	I21	253	274,71	1,77
13.	Ateroskleroza	I70	231	250,83	1,62
14.	Fibrilacija atrija i undulacija	I48	201	218,25	1,41
15.	Žučni kamenci (kolelitijaza)	K80	193	209,56	1,35
16.	Angina pektoris	I20	184	199,79	1,29
17.	Anemije zbog manjka željeza	D50	162	175,90	1,13
18.	Zloćudna novotvorina dušnica(bronha) i pluća	C34	151	163,96	1,06
19.	Kronična ishemijska bolest srca	I25	141	153,10	0,99
20.	Nereumatske bolesti aortne valvule	I35	140	152,02	0,98
	Ukupno svih hospitalizacija 65+		14.294	6807,03	100,00

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2020.

Kod pojedinačnih bolesti/stanja kao uzroka hospitalizacija muškaraca u dobi 65 i više godina na prvom mjestu je zloćudna novotvorina debelog crijeva (kolona), cerebralni infarkt, zatim slijede pneumonije, respiracijska insuficijencija i virusna pneumonija (Tablica 3).

TABLICA 3. RANG LJESTVICA VODEĆIH DIJAGNOZA – BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VŠE GODINA U KBC SPLIT, 2020. - MUŠKARCI

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000	UDIO (%) OD UKUPNO 65+
1.	Zloćudna novotvorina debeloga crijeva (kolona)	C18	409	1045,69	2,86
2.	Cerebralni infarkt	I63	304	777,24	2,13
3.	Pneumonija, nespecificiranog uzročnika	J18	275	703,09	1,92
4.	Respiracijska insuficijencija nesvrstana drugamo	J96	265	677,52	1,85
5.	Virusna pneumonija, nesvrstana drugamo	J12	215	549,69	1,50
6.	Zloćudna novotvorina završnoga debelog crijeva (rektuma)	C20	197	503,67	1,38
7.	Zloćudna novotvorina mokraćnoga mjehura	C67	194	496,00	1,36
8.	Insuficijencija srca	I50	187	478,10	1,31
9.	Akutni infarkt miokarda	I21	166	424,41	1,16
10.	Ostale sepse	A41	162	414,18	1,13
11.	Ateroskleroza	I70	145	370,72	1,01
12.	Angina pectoris	I20	133	340,04	0,93
13.	Hiperplazija prostate	N40	124	317,03	0,87
14.	Senilna katarakta	H25	119	304,25	0,83
15.	Preponska kila (ingvinalna hernija)	K40	113	288,91	0,79
16.	Fibrilacija atrija i undulacija	I48	113	288,91	0,79
17.	Prijelom bedrene kosti (femura)	S72	110	281,24	0,77
18.	Kronična ishemijska bolest srca	I25	107	273,57	0,75
19.	Zloćudna novotvorina dušnica(bronha) i pluća	C34	102	260,78	0,71
20.	Žučni kamenci (kolelitijaza)	K80	97	248,00	0,68
	Ukupno svih hospitalizacija muškaraca 65+		7.424	9043,03	100,00

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2020.

Kod žena starije dobi na prvom mjestu su hospitalizacije zbog prijeloma bedrene kosti (femura). Prosječno, skoro svakog dana u 2020. godini jedna stanovnica Splitsko-dalmatinske županije

dobi 65 i više godina je hospitalizirana zbog prijeloma bedrene kosti. Na visokom drugom mjestu su hospitalizacije zbog cerebralnog infarkta. Potom slijede hospitalizacije zbog zloćudne novotvorine debelog crijeva, prijemi u bolnicu uzrokovani insuficijencijom srca (Tablica 4).

TABLICA 4. RANG LJESTVICA VODEĆIH DIJAGNOZA -BOLNIČKI POBOL OSOBA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U KBC SPLIT, 2020. – ŽENE

RANG	DIJAGNOZA	ŠIFRA MKB-10	UKUPNO	STOPA/100.000	UDIO (%) OD UKUPNO 65+
1.	Prijelom bedrene kosti (femura)	S72	362	683,24	2,53
2.	Cerebralni infarkt	I63	308	581,32	2,15
3.	Zloćudna novotvorina debeloga crijeva (kolona)	C18	242	456,75	1,69
4.	Insuficijencija srca	I50	197	371,82	1,38
5.	Senilna katarakta	H25	184	347,28	1,29
6.	Virusna pneumonija, nesvrstana drugamo	J12	183	345,39	1,28
7.	Pneumonija, nespecificiranog uzročnika	J18	174	328,41	1,22
8.	Ostale sepe	A41	168	317,08	1,18
9.	Respiracijska insuficijencija nesvrstana drugamo	J96	162	305,76	1,13
10.	Zloćudna novotvorina dojke	C50	123	232,15	0,86
11.	Zloćudna novotvorina završnoga debelog crijeva (rektuma)	C20	112	211,39	0,78
12.	Anemije zbog manjka željeza	D50	111	209,50	0,78
13.	Žučni kamenci (kolelitijaza)	K80	96	181,19	0,67
14.	Fibrilacija atrijsa i undulacija	I48	88	166,09	0,62
15.	Akutni infarkt miokarda	I21	87	164,20	0,61
16.	Ateroskleroza	I70	86	162,32	0,60
17.	Zloćudna novotvorina mokraćnoga mjehura	C67	84	158,54	0,59
18.	Prijelom lumbalne kralježnice i zdjelice	S32	74	139,67	0,52
19.	Prolaps ženskih genitalija	N81	67	126,46	0,47
20.	Drugi poremećaji urinarnog sustava	N39	67	126,46	0,47
	Ukupno svih hospitalizacija žena 65+		6.870	5615,01	100,00

Izvor podataka: Bolesničko-statistički obrazac, 2020.

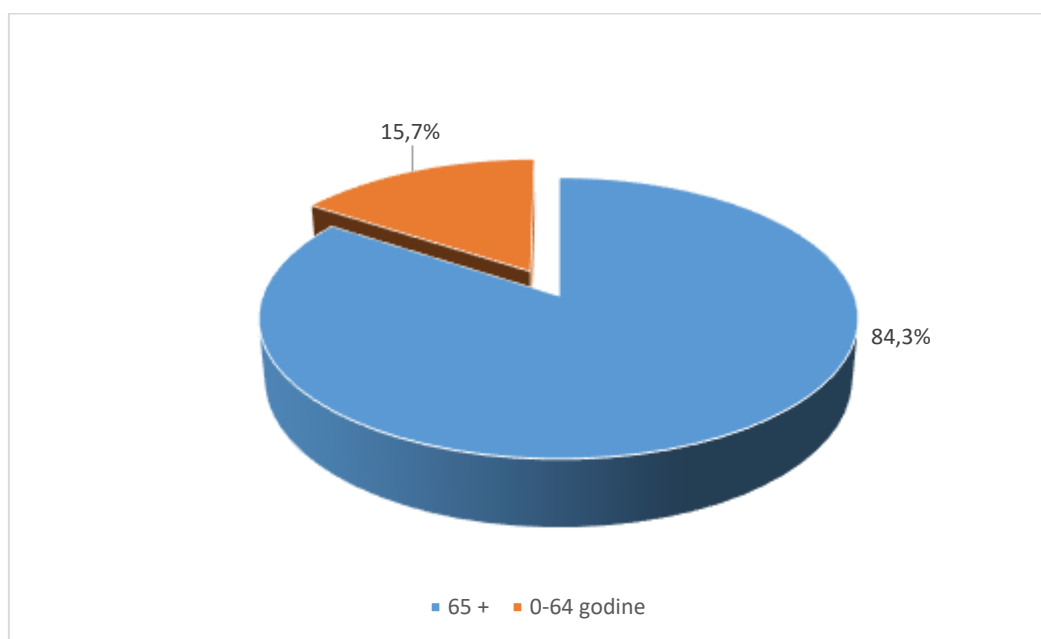
2 Smrtnost stanovništva starije dobi

Dobna struktura ukupnog mortaliteta u Splitsko-dalmatinskoj županiji za 2020. godinu pokazuje da najviši udio od 84,3% ima dobna skupina starijih od 65 godina (4.586 od ukupno umrlih 5.439). Spolna struktura mortaliteta pokazuje da su žene zastupljenije u ukupnom broju umrlih u dobnoj skupini od 65 i više godina, dok muškarci umiru više u dobi od 0-64 godine.

TABLICA 5 . UKUPNI MORTALITET U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI PO DOBI, 2020.

DOB	UKUPNO	MUŠKARCI	ŽENE
0-64 GODINE	853	605	248
65 I VIŠE GODINA	4586	2199	2387
SVE DOBI	5439	2804	2635

Izvor podataka: Državni zavod za statistiku RH

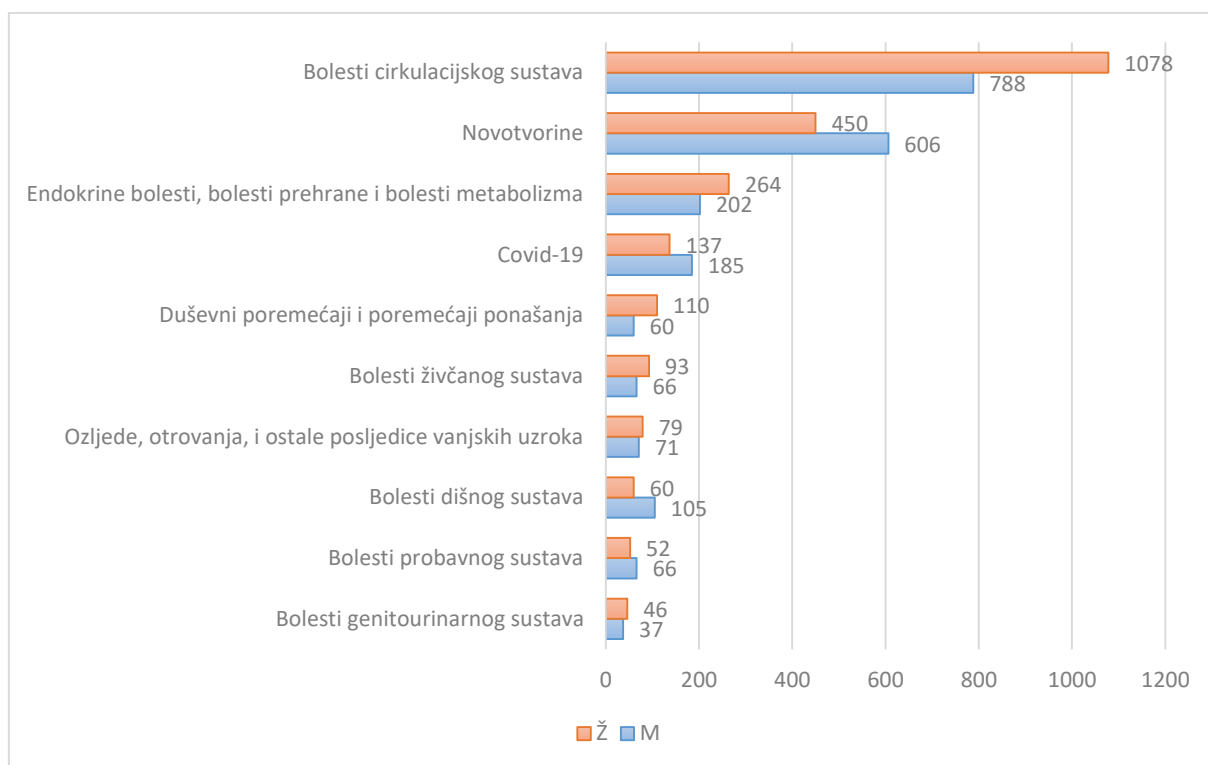

SLIKA 4. UMRLI U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U 2020., PREMA DOBNIM SKUPINAMA

Analiza uzroka smrti osoba starijih od 65 godina u Županiji za 2020. godinu prema najučestalijim skupinama bolesti (tablica.6.) pokazuje da u ovoj dobnoj skupini starije osobe oba spola najviše umiru od bolesti cirkulacijskog sustava (788 muškaraca, stopa 2014,68/100.000 i 1078 žena sa stopom od 2034,61/100.000). Na drugom mjestu uzroka smrti kod oba spola su novotvorine (606 muškarca, stopa od 1549,36/100.000 i 450 žena sa stopom od 849,33/100.000), a zatim slijede endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma (202 muškaraca i 264 žena). Na četvrtom mjestu uzroka smrti osoba starije dobi je bolest uzrokovana koronavirusom Covid -19 (185 muškaraca, stopa od 472,99/100.000, i 137 žena sa stopom od 258,57). Bolesti dišnog sustava su na petom mjestu kod muškaraca (105 umrlih), dok su kod žena (110 umrlih) duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (Tablica 6, slika 4).

TABLICA 6. UMRLI U DOBI OD 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U 2020.

	SKUPINE BOLESTI PO MKB-10	MUŠKARCI						ŽENE		
		Broj	Udio	Stopa/100.000	Broj	Udio	Stopa/100.000	Broj	Udio	Stopa/100.000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	0,05	2,56	3	0,1	5,66		
II	Novotvorine	C00-D48	605	27,6	1549,36	450	18,9	849,33		
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	1	0,05	2,56	2	0,1	3,77		
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	202	9,2	516,45	264	11,1	498,27		
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	60	2,7	153,40	110	4,6	207,61		
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	66	3,0	168,74	93	3,9	175,53		
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,0	0,00	0	0,0	0,0		
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,0	0,00	0	0,0	0,0		
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	788	35,8	2014,68	1078	45,2	2034,61		
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	105	4,8	268,45	60	2,5	113,24		
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	66	3,0	168,74	52	2,2	98,14		
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	1	0,05	2,56	0	0,0	0,00		
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	2	0,1	5,11	8	0,3	15,10		
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	37	1,7	94,60	46	1,9	86,82		
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0		
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,0	0,0	0	0,0	0,0		
XVII	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,0	0,0	1	0,04	1,89		
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin. ilab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	8	0,4	20,45	4	0,2	7,55		
XIX	Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	71	3,2	181,53	79	3,3	149,10		
XXII	COVID – 19	U071	185	8,4	472,99	137	5,7	258,57		
	Ukupno		2199	100	5622,2	2387	100	4505,2		

SLIKA 5. UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U 2020. GODINI – VODEĆIH 10 UZROKA

Prikaz vodećih pojedinačnih uzroka smrti po spolovima pokazuje da su kod muškaraca starije dobi vodeći uzrok smrti ishemijske bolesti srca (233 umrlih), na drugom mjestu su hipertenzivne bolesti (206 umrlih). Slijede smrti od dijabetes melitusa (201 umrli) i Covid-19 bolesti (185 umrlih). Na petom mjestu uzroka smrti su cerebrovaskularne bolesti (Tablica 8, slika 5).

Prikaz vodećih pojedinačnih uzroka smrti kod žena starije dobi pokazuje da su vodeći uzrok smrti hipertenzivne bolesti (305 umrlih). Na drugom mjestu je dijabetes melitus (264 umrle). Potom slijede cerebrovaskularne bolesti (240 umrlih) i ishemijske bolesti srca (236 umrlih). Na petom mjestu uzroka smrti žena starije dobi je Covid-19 bolest (137 umrlih) (Tablica 9, slika 5).

TABLICA 7. RANG LJESTVICA I UDIO 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U DOBI 65 I VIŠE GODINA, 2020. - UKUPNO

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	511	11,14
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	469	10,23
E10-E14	Dijabetes melitus	465	10,14

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	414	9,03
U071	COVID -19	322	7,02
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	223	4,86
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	205	4,47
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	122	2,66
I50	Insuficijencija srca	117	2,55
I70	Ateroskleroza	106	2,31
	Prvih 10 uzroka smrti	2954	64,41
	Ukupno umrli	4586	100,00

TABLICA 8 . RANG LJESTVICA I UDIO 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH MUŠKARACA U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U DOBI 65 I VIŠE GODINA, 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	233	10,60
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	206	9,37
E10-E14	Dijabetes melitus	201	9,14
U071	COVID - 19	185	8,41
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	174	7,91
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	141	6,41
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	123	5,59
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	76	3,46
I50	Insuficijencija srca	39	1,77
G20	Parkinsonova bolest	35	1,59
	Prvih 10 uzroka smrti	1413	64,25
	Ukupno umrli	2199	100,00

TABLICA 9.. RANG LJESTVICA I UDIO 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI U DOBI 65 I VIŠE GODINA, 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	305	12,78
E10-E14	Dijabetes melitus	264	11,06
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	240	10,05
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	236	9,89
U071	COVID - 19	137	5,74
C33-C34	Zloćudna novotvorina dušnika, dušnica i pluća	82	3,44
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	82	3,44
I50	Insuficijencija srca	78	3,27
I70	Ateroskleroza	72	3,02
F00-F03	Demencija	52	2,18
	Prvih 10 uzroka smrti	1548	64,87
	Ukupno umrle	2387	100,00

U 2020. zabilježeno je ukupno 150 nasilnih smrti (stopa od 162,87/100.000) u osoba 65 i više godina. Stopa nasilnih smrti kod muškaraca u dobi 65 i više godina iznosi 181,53/100.000, a 149,10/100.000 u žena.

Najveći broj nasilnih smrti kod osoba u dobi od 65 i više godina uzrokovan je vanjskim uzrocima slučajnih ozljeda (85 osoba; stopa 92,29/100.000). Udio osoba starije životne dobi u ukupnom broju iznosi 75,22%. Kao posljedica drugih vanjskih uzroka slučajnih ozljeda preminulo 36 muškarca (stopa od 92,04/100.000) i 49 žena u dobi iznad 65 godina (stopa 92,48/100.000). Na drugom mjestu vanjskih uzroka smrti u 2020. godini su padovi. Kao posljedica padova je preminulo 14 muškaraca (87,5% umrlih od ukupno umrlih muškaraca svih dobnih skupina od padova) i 21 žena starije dobi (100% umrlih od ukupno umrlih žena svih dobnih skupina od padova) (Tablica 10).

TABLICA 10 . VANJSKI UZROCI SMRTI OSOBA U DOBI OD 65 I VIŠE GODINA U SPLITSKO-DALMATINSKOJ ŽUPANIJI, 2019.

ŠIFRA MKB-10	VANJSKI UZROK MORTALITETA	65 I VIŠE GODINA		UKUPNO SVE DOBI		UDIO 65+ U UKUPNO UMRLIM	
		Broj	Stopa/100.000	Broj	Stopa/100.000	%	
V01-V99	Nesreće pri prijevozu	Ukupno	8	8,69	27	6,03	29,63

ŠIFRA MKB-10	VANJSKI UZROK MORTALITETA		65 I VIŠE GODINA		UKUPNO SVE DOBI	UDIO 65+ U UKUPNO UMRILIM	
		Muški	5	12,78	22	10,03	22,73
		Žene	3	5,66	5	2,19	60,00
W00-W19	Padovi	Ukupno	35	38,00	37	8,27	94,59
		Muški	14	35,79	16	7,29	87,50
		Žene	21	39,64	21	9,21	100,00
W20-X59	Drugi vanjski uzroci slučajnih ozljeda	Ukupno	85	92,29	113	25,25	75,22
		Muški	36	92,04	58	26,44	62,07
		Žene	49	92,48	55	24,12	89,09
X60-X84	Namjerno samoozljeđivanje	Ukupno	13	14,12	43	9,61	30,23
		Muški	10	25,57	32	14,59	31,25
		Žene	3	5,66	11	4,82	27,27
X85-Y89	Ostali vanjski uzroci smrti	Ukupno	9	9,77	20	4,47	45,00
		Muški	6	15,34	16	7,29	37,50
		Žene	3	5,66	4	1,75	75,00
V01-Y89	UKUPNO	Ukupno	150	162,87	240	53,64	62,50
		Muški	71	181,53	144	65,64	49,31
		Žene	79	149,10	96	96	82,29

2.1 Smrtnost po područjima Splitsko-dalmatinske županije

Županija se dijeli u tri geografske, povijesne, demografske i kulturološke podcjeline sa svojim specifičnostima: priobalje, zaobalje (Zagora) i otoci.

Analiza uzroka smrti osoba starijih od 65 godina po područjima Županije za 2020. godinu prema najučestalijim skupinama bolesti pokazuje da u ovoj dobnoj skupini starije osobe oba spola najviše umiru od bolesti cirkulacijskog sustava (priobalje 1167 umrlih, sa stopom 2294,31/100.000; Zagora 496 umrlih, sa stopom 2880,54/100.000; otoci 203 umrla, sa stopom 2755,53/100.000).

Na drugom mjestu uzroka smrti kod oba spola su novotvorine (priobalje 760 umrlih, sa stopom 1494,15/100.000; Zagora 205 umrlih, sa stopom 1190,55/100.000; otoci 91 umrli, sa stopom

1235,24/100.000). Na trećem mjestu uzroka smrti kod oba spola su endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma: na priobalju 327 umrlih, Zagora 104 umrlih, otoci 35 umrlih. Na četvrtom mjestu uzroka smrti kod oba spola je Covid-19 bolest: na priobalju 223 umrlih, u Zagori 79 umrlih i na otocima 20 umrlih.

Na petom mjestu uzroka smrti muškaraca starije dobi na priobalju (63 umrlih) i u Zagori (34 umrlih) su bolesti dišnog sustava, a na otocima Ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka (10 umrlih).

Kod starijih žena na petom mjestu uzroka smrti na priobalju su duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (83 umrle), u Zagori ozljede, otrovanja i neke druge posljedice vanjskih uzroka (24 umrle), a na otocima bolesti živčanog sustava (7 umrlih) i bolesti genitourinarnog sustava (7 umrlih) (Tablice 11, 12 i 13).

TABLICA 11. UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU NA PRIOBALJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

	Skupina bolesti stanja MKB-10	Broj	MUŠKARCI		ŽENE	
			Broj	Stopa/100.000	Broj	Stopa/100.000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	1	4,72	2	6,74
II	Novotvorine	C00-D48	439	2072	321	1081,50
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	1	4,72	1	3,37
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	146	689,20	181	609,82
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	46	217,15	83	279,64
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	54	254,91	73	245,95
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,00	0	0,00
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,00	0	0,00
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	497	2346,11	670	2257,34
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	63	297,39	40	134,77
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	42	198,26	34	114,55
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	1	4,72	0	0,00
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	1	4,72	6	20,21
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	25	118,01	33	111,18

			MUŠKARCI		ŽENE	
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	0	0,00	0	0,00
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,00	0	0,00
XVII	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,00	0	0,00
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin. ilab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	5	23,60	1	3,37
XIX	Ozljeđe, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	49	231,31	53	178,57
XXII	COVID-19	U071	127	599,51	96	323,44
	Ukupno		1497	7066,65	1594	5370,44

TABLICA 12. UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU U ZAObALJU (ZAGORI) SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

			MUŠKARCI		ŽENE	
	Skupina bolesti stanja MKB-10		Broj	Stopa/100.000	Broj	Stopa/100.000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	0	0,00	0	0,00
II	Novotvorine	C00-D48	112	1713,58	93	870,54
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D890	0	0,00	0	0,00
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	42	642,59	62	580,36
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	12	183,59	22	205,93
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	6	91,79	13	121,69
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,00	0	0,00
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,00	0	0,00
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	181	2769,27	315	2948,61
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	34	520,19	14	131,05
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	16	244,79	13	121,69
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	0	0,00	0	0,00

				MUŠKARCI		ŽENE
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	1	15,30	2	18,72
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	8	122,39	6	56,16
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	0	0,00	0	0,00
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,00	0	0,00
XVII	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,00	0	0,00
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin.ilab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	1	15,30	1	9,36
XIX	Ozljeđe, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	12	183,59	24	224,66
XXII	COVID-19	U071	49	749,69	30	280,82
	Ukupno		474	7252,14	596	5578,96

TABLICA 13. UMRLI U DOBI 65 I VIŠE GODINA PO MKB-10 SKUPINAMA BOLESTI I PO SPOLU NA OTOCIMA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

				MUŠKARCI		ŽENE
	Skupina bolesti stanja MKB-10		Broj	Stopa/100.000	Broj	Stopa/100.000
I	Zarazne i parazitarne bolesti	A00-B99	0	0,00	1	25,25
II	Novotvorine	C00-D48	55	1614,32	36	909,09
III	Bolesti krvi i krvotvornog sustava te određene bolesti imunološkog sustava	D50-D89	0	0,00	1	25,25
IV	Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma	E00-E90	14	410,92	21	530,30
V	Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja	F00-F99	2	58,70	5	126,26
VI	Bolesti živčanog sustava	G00-G99	6	176,11	7	176,77
VII	Bolesti oka i očnih adneksa	H00-H59	0	0,00	0	0,00
VIII	Bolesti uha i mastoidnog nastavka	H60-H95	0	0,00	0	0,00
IX	Bolesti cirkulacijskog sustava	I00-I99	110	3228,65	93	2348,48
X	Bolesti dišnog sustava	J00-J99	8	234,81	6	151,52

				MUŠKARCI	ŽENE	
XI	Bolesti probavnog sustava	K00-K93	8	234,81	5	126,26
XII	Bolesti kože i potkožnog tkiva	L00-L99	0	0,00	0	0,00
XIII	Bolesti mišićno-koštanog sustava i vezivnog tkiva	M00-M99	0	0,00	0	0,00
XIV	Bolesti genitourinarnog sustava	N00-N99	4	117,41	7	176,77
XV	Trudnoća, porođaj i babinje	O00-O99	2	58,70	0	0,00
XVI	Određena stanja nastala u perinatalnom razdoblju	P00-P96	0	0,00	0	0,00
XVII	Prirodne malformacije, deformiteti i kromosomske abnormalnosti	Q00-Q99	0	0,00	0	0,00
XVIII	Simptomi, znakovi i abnormalni klin. i lab. nalazi nevršteni drugamo	R00-R99	8	234,81	2	50,51
XIX	Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka	S00-T98	10	293,51	2	50,51
XXII	COVID-19	U071	9	264,16	11	277,78
UKUPNO			187	5341,90	227	5732,27

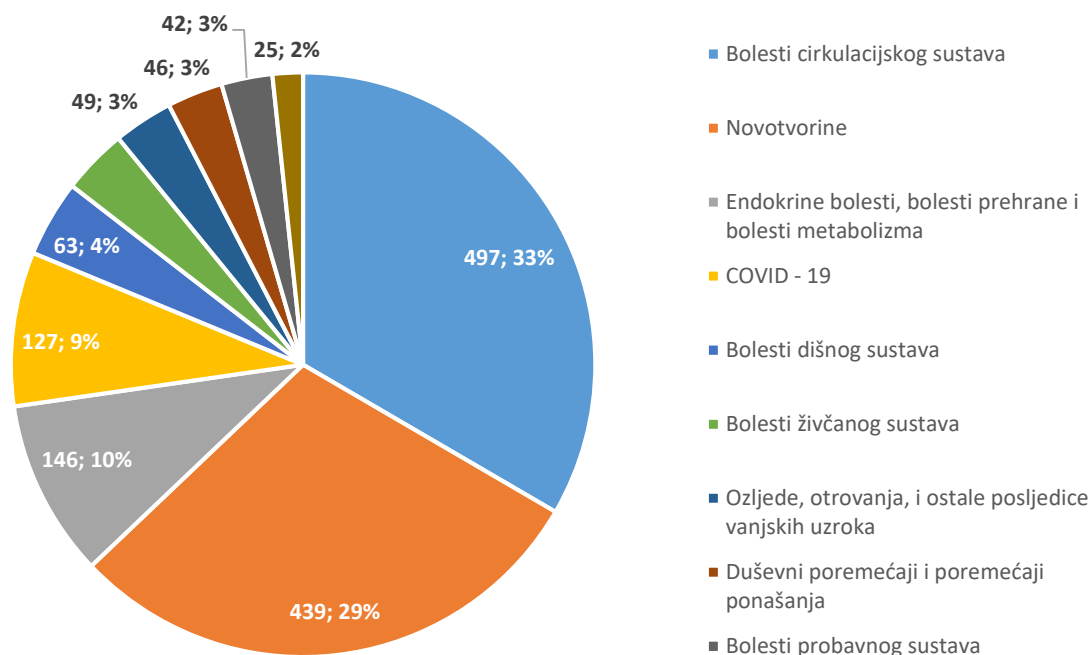
Struktura i udjeli smrtnosti u 2020. godini po skupinama bolesti i na priobalju, u Zagori i na otocima kod oba spola za tri vodeća uzroka smrtnosti (bolesti cirkulacijskog sustava, novotvorine i endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma) odgovaraju strukturi i udjelima smrtnosti za čitavu Splitsko-dalmatinsku županiju.

Između područja SDŽ najveću stopu svih smrti muškaraca dobi 65 i više godina u 2020. godini imali su muškarci u Zagori (7252,14/100.000 stanovnika dobi 65+).

Usporedbe struktura uzroka smrti po skupinama bolesti muškaraca dobi 65 i više godina po područjima Županije u 2020. godini pokazuju da među vodećim uzrocima smrti nema bitnih razlika između priobalja (bolesti cirkulacijskog sustava 33% umrlih, novotvorine 29%, endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma 10%, Covid-19 9%) i Zagore (bolesti cirkulacijskog sustava 38% umrlih, novotvorine 24%, Covid-19 10%, endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma 9%). Na otocima je značajno veći udio umrlih od bolesti sustava za cirkulaciju (47% umrlih), te manji udio umrlih od Covid-19 bolesti (4%).

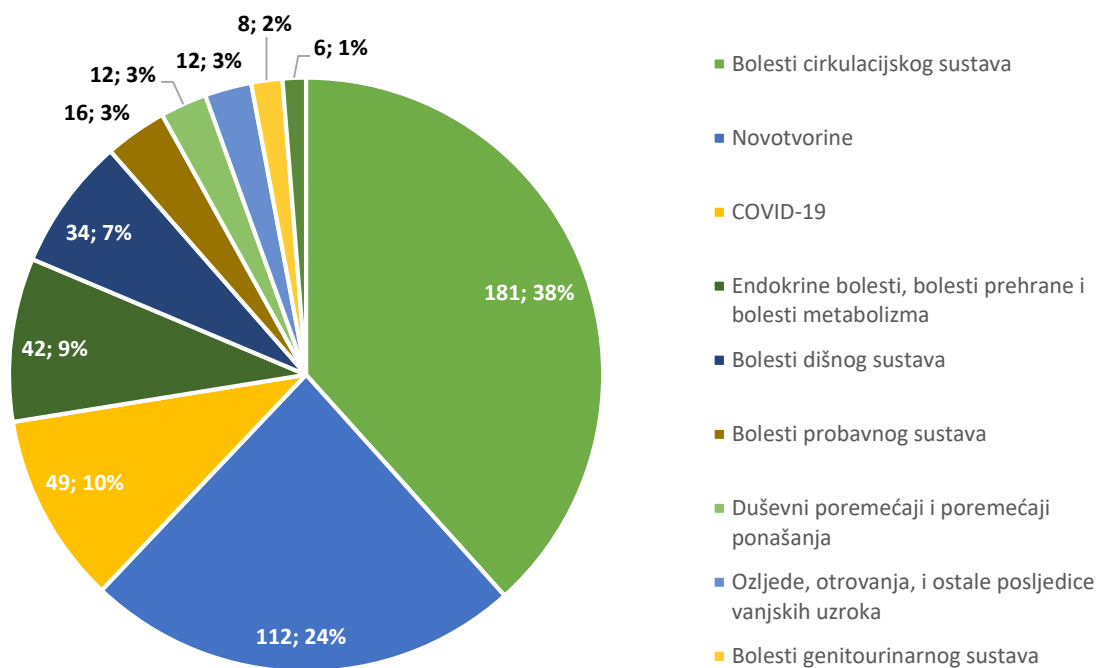
Na petom mjestu uzroka smrti po skupinama bolesti muškaraca dobi 65 i više godina su bolesti živčanog sustava na priobalju s udjelom od 4%, u Zagori bolesti probavnog sustava (5%), a na otocima duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (3%) (Slika 6).

PRIOBALJE muškarci 65+

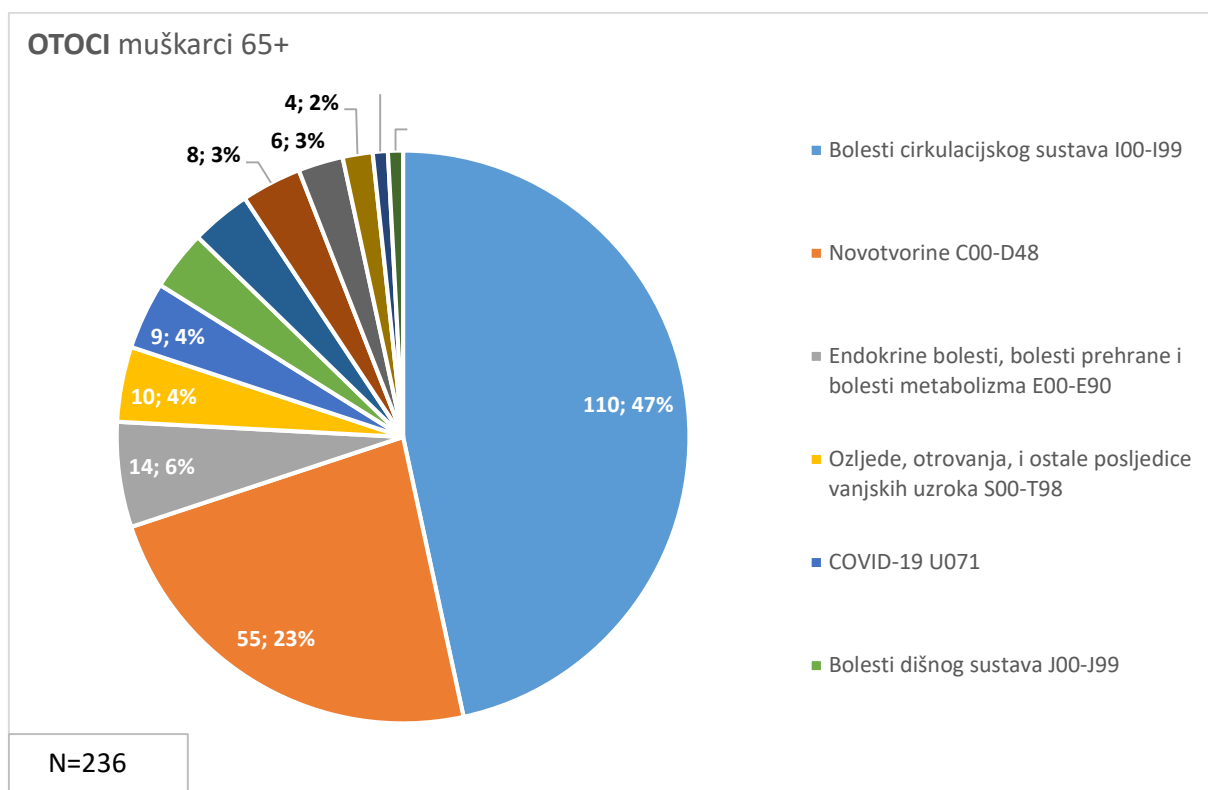

N=1497

ZAGORA muškarci 65+

N=474

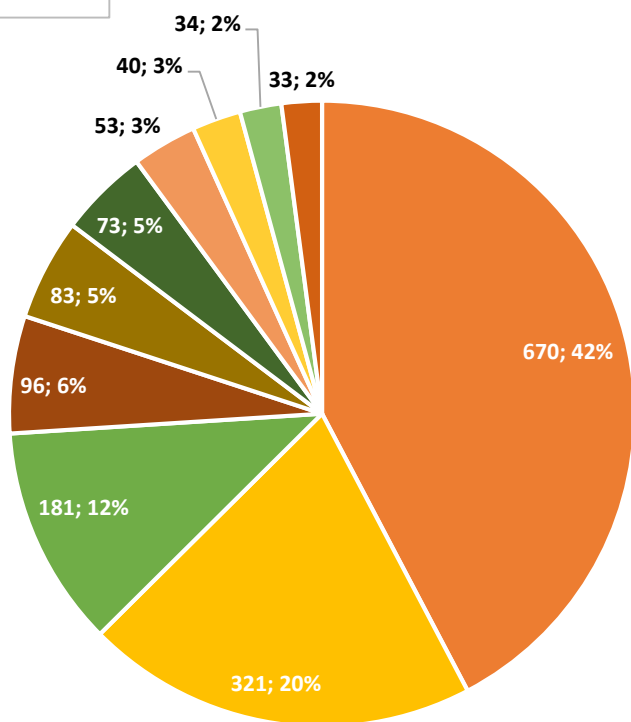

SLIKA 6. STRUKTURA UZROKA SMRTI MUŠKARACA DOBI 65 I VIŠE GODINA PO PODRUČJIMA SDŽ U 2020. GODINI

Između područja SDŽ najveću stopu svih smrti žena dobi 65 i više godina u 2020. godini imale su žene otoka (5732,27/100.000 stanovnica dobi 65+).

Usporedbe strukture umrlih žena dobi 65 i više godina po područjima Županije u 2020. godini pokazuje da je vodeći uzrok smrti skupina bolesti cirkulacijskog sustava s najvećim udjelom u Zagori (53% umrlih), potom na otocima (48% umrlih žena), a najmanje u priobalju (42% umrlih). Na drugom mjestu su novotvorine s najvećim udjelom umrlih žena u priobalju (20% umrlih), potom na otocima (19%), a najmanje u Zagori (16% umrlih žena). Na trećem mjestu su endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma s najvećim udjelom umrlih žena u priobalju (12% umrlih), a podjednakim udjelima u Zagori i na otocima (11% umrlih žena). Smrti žena od Covid-19 bolesti su na četvrtom mjestu na priobalju i na otocima (6% umrlih), a u Zagori (5%). Na petom mjestu umrlih žena u priobalju su duševni poremećaji i poremećaji ponašanja (5%), u Zagori smrti zbog ozljeda, otrovanja, i ostalih posljedica vanjskih uzroka (4%), a na otocima smrti od bolesti živčanog sustava (4% umrlih žena) (Slika 7).

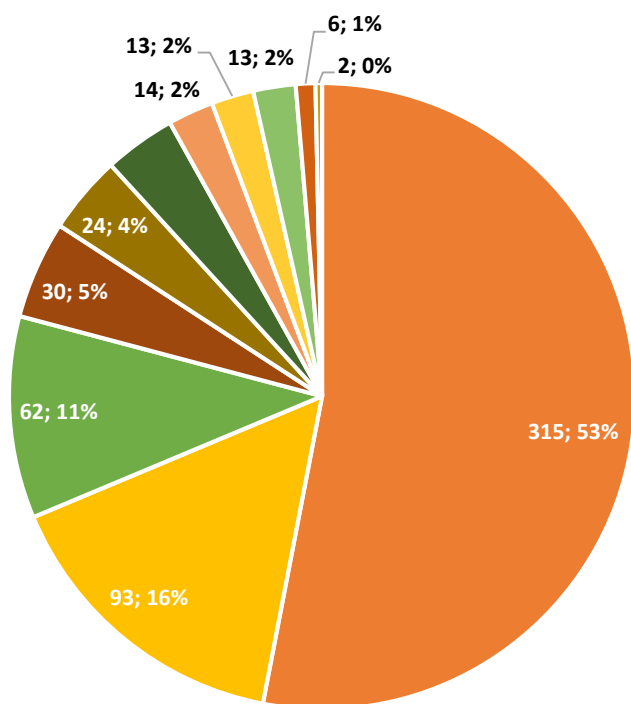
N=1594

- Bolesti cirkulacijskog sustava 100-199
- Novotvorine C00-D48
- Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma E00-E90
- COVID - 19 U071
- Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja F00-F99
- Bolesti živčanog sustava G00-G99
- Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka S00-T98
- Bolesti dišnog sustava J00-J99
- Bolesti probavnog sustava K00-K93
- Bolesti genitourinarnog sustava N00-N99

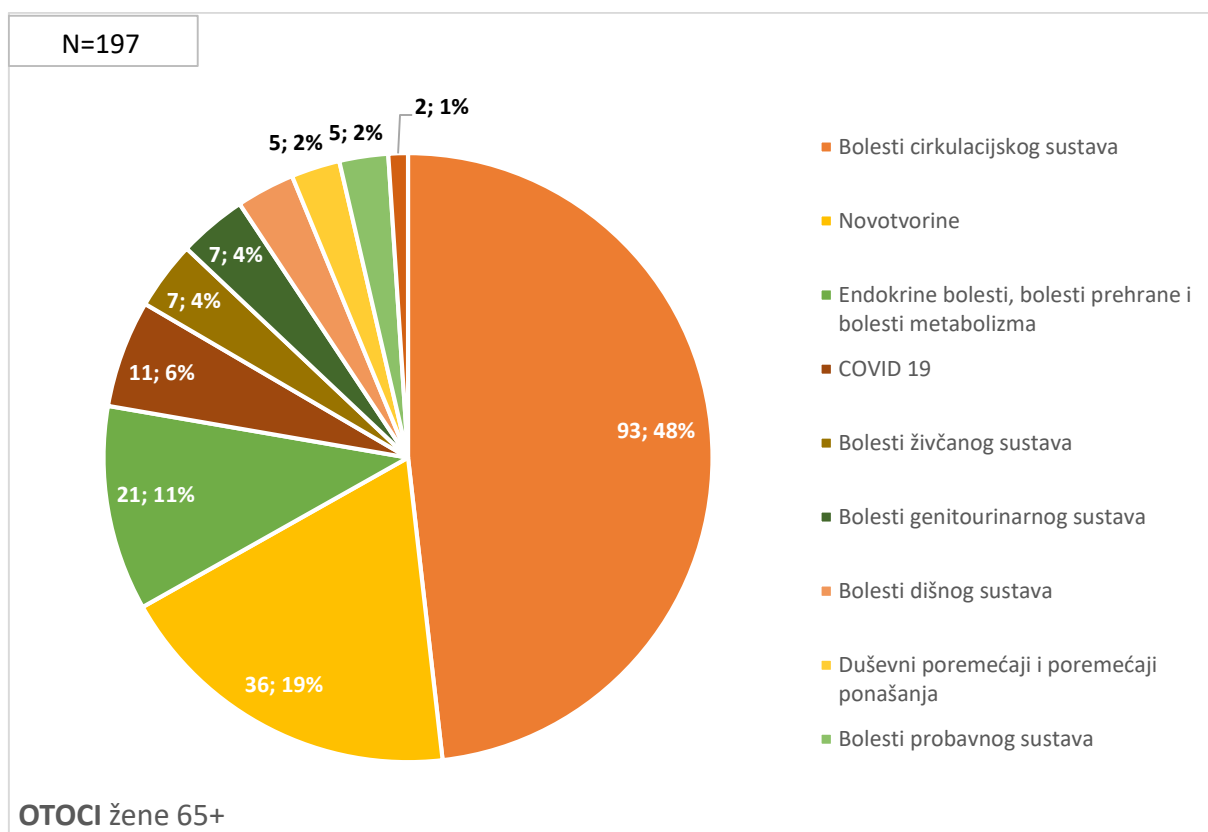
PRIOBALJE žene 65+

N=596

- Bolesti cirkulacijskog sustava
- Novotvorine
- Endokrine bolesti, bolesti prehrane i bolesti metabolizma
- COVID-19
- Ozljede, otrovanja, i ostale posljedice vanjskih uzroka
- Duševni poremećaji i poremećaji ponašanja
- Bolesti dišnog sustava
- Bolesti živčanog sustava
- Bolesti probavnog sustava

ZAGORA žene 65+

SLIKA 7. STRUKTURA UZROKA SMRTI ŽENA DOBI 65 I VIŠE GODINA PO PODRUČJIMA SDŽ U 2020. GODINI

2.2 Smrtnost pojedinačnih uzroka smrti po područjima priobalja, otoka i Zagore

2.2.1 Pojedinačni uzroci smrti muškaraca po područjima Splitsko-dalmatinske županije

Kod muškarca dobi 65 i više godina od pojedinačnih uzroka smrti u 2020. godini na prvom mjestu u priobalju (152 umrlih; 10,15%) i na otocima (35 umrlih; 15,35%) su smrti od ishemijske bolesti srca, a u Zagori smrti od hipertenzivne bolesti (69 umrlih; 14,56%). Na drugom mjestu u priobalju su smrti od dijabetes melitusa (146 umrli; 9,75%), u Zagori smrti od Covid-19 bolesti (49 umrlih; 10,34%), a na otocima (31 umrli; 13,6%) smrti od cerebrovaskularne bolesti. Na trećem mjestu uzroka smrti u priobalju je Covid-19 bolest (127 umrli; 8,48%), u Zagori smrti od ishemijske bolesti srca (46 umrlih; 9,7%), a na otocima smrti od hipertenzivne bolesti (22 umrlih; 9,65%). Na četvrtom mjestu uzroka smrti kod muškaraca starije dobi u priobalju su smrti od hipertenzivne bolesti (121 umrli; 8,08%), a u Zagori (42 umrla; 8,86%) i na otocima (13 umrlih; 5,7%) smrti od dijabetes melitusa. Na petom mjestu uzroka smrti u priobalju (107 umrlih; 7,15%) i u Zagori (36 umrlih; 7,59%) su cerebrovaskularne bolesti, a na otocima su smrti od zloćudne novotvorine dušnika, dušnica i pluća (12 umrlih; 5,26%) (Tablice 14, 15 i 16).

TABLICA 14. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH MUŠKARACA U DOBI 65 I VIŠE GODINA NA PRIOBALJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	152	10,15
E10-E14	Dijabetes melitus	146	9,75
U071	COVID-19	127	8,48
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	121	8,08
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	107	7,15
C34	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća	101	6,75
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	90	6,01
C61	Zloćudna novotvorina prostate	46	3,07
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	40	2,67
C81-C96	Zloćudna novotvorina limfatičnoga, hematopoetskoga	31	2,07
	Prvih 10 uzroka smrti	961	64,18
	Ukupno umrli	1497	100,00

TABLICA 15. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH MUŠKARACA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U ZAOTALJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	69	14,56
U071	COVID-19	49	10,34
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	46	9,70
E10-E14	Dijabetes melitus	42	8,86
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	36	7,59
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	30	6,33
C34	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća	28	5,91
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	22	4,64

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
C61	Zloćudna novotvorina prostate	14	2,95
I50	Insuficijencija srca	11	2,32
	Prvih 10 uzroka smrti	347	73,20
	Ukupno umrli	474	100,00

TABLICA 16. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH MUŠKARACA U DOBI 65 I VIŠE GODINA NA OTOCIMA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	35	15,35
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	31	13,60
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	22	9,65
E10-E14	Dijabetes melitus	13	5,70
C34	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća	12	5,26
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	11	4,82
U071	COVID-19	9	3,95
C61	Zloćudna novotvorina prostate	8	3,51
I70	Ateroskleroza	8	3,51
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	6	2,63
	Ukupno prvih 10 uzroka smrti	155	67,98
	Ukupno umrli	228	100,00

2.2.2 Pojedinačni uzroci smrti žena po područjima Splitsko-dalmatinske županije

Kod žena dobi 65 i više godina od pojedinačnih uzroka smrti u 2020. godini na prvom mjestu su smrti od hipertenzivne bolesti u priobalju (187 umrlih; 11,73%) i u Zagori (99 umrlih; 6,61%), a na otocima (27 umrlih; 13,71%) su smrti od cerebrovaskularne bolesti. Na drugom mjestu su u priobalju (181 umrla; 11,36%) i na otocima (21 umrla; 10,66%) smrti od dijabetes melitusa, a u Zagori smrti od ishemijske bolesti srca (69 umrlih; 11,58%). Na trećem mjestu

uzroka smrti u priobalju su smrti od ishemijske bolesti srca (150 umrlih; 9,41%), u Zagori smrti od cerebrovaskularne bolesti (64 umrle; 10,74%) , a na otocima smrti od hipertenzivne bolesti (19 umrlih; 9,64%). Na četvrtom mjestu pojedinačnih uzroka smrti kod žena u priobalju su smrti od cerebrovaskularne bolesti (149 umrlih; 9,35%), u Zagori smrti od dijabetes melitusa (62 umrle; 10,4%), a na otocima (17 umrlih; 8,63%) su smrti od ishemijske bolesti srca. Na petom mjestu uzroka smrti žena starije dobi u svim područjima Županije su smrti od Covid-19 bolesti: u priobalju (96 umrlih; 6,02%), u Zagori (30 umrlih; 5,03%), a na otocima (11 umrlih; 5, 58%) (Tablice 17, 18 i 19).

TABLICA 17. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U DOBI 65 I VIŠE GODINA NA PRIOBALJU SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	187	11,73
E10-E14	Dijabetes melitus	181	11,36
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	150	9,41
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	149	9,35
U071	COVID-19	96	6,02
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	61	3,83
C34	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća	58	3,64
I70	Ateroskleroza	50	3,14
I50	Insuficijencija srca	46	2,89
F03	Nespecificirana demencija	39	2,45
	Prvih 10 uzroka smrti	1017	63,82
	Ukupno umrli	1497	100,00

TABLICA 18. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U DOBI 65 I VIŠE GODINA U ZAGORI SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	99	16,61
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	69	11,58

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	64	10,74
E10-E14	Dijabetes melitus	62	10,40
U071	COVID-19	30	5,03
I50	Insuficijencija srca	26	4,36
I70	Ateroskleroza	18	3,02
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	16	2,68
F03	Nespecificirana demencija	13	2,18
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	12	2,01
	Prvih 10 uzroka smrti	409	68,61
	Ukupno umrli	596	100,00

TABLICA 19. RANG LJESTVICA 10 VODEĆIH UZROKA SMRTI U UMRLIH ŽENA U DOBI 65 I VIŠE GODINA NA OTOCIMA SPLITSKO-DALMATINSKE ŽUPANIJE U 2020.

ŠIFRA MKB-10	DIJAGNOZA	BROJ	UDIO %
I60-I69	Cerebrovaskularne bolesti	27	13,71
E10-E14	Dijabetes melitus	21	10,66
I10-I15	Hipertenzivne bolesti	19	9,64
I20-I25	Ishemijske bolesti srca	17	8,63
U071	COVID-19	11	5,58
C34	Zloćudna novotvorina dušnica (bronha) i pluća	6	3,05
C18-C21	Zloćudna novotvorina debelog crijeva, rektuma i anusa	5	2,54
J40-J47	Kronične bolesti donjeg dišnog sustava	5	2,54
I42	Kardiomiopatija	5	2,54
I70	Ateroskleroza	4	2,03
	Ukupno vodeći uzroci smrti	120	60,92
	Ukupno umrli	197	100,00

3 Zaključak

Starenje stanovništva jedan je od najvećih postignuća ali i najvećih izazova današnjeg čovječanstva. Splitsko-dalmatinska županija je druga po ukupnom broju stanovnika među županijama Hrvatske i suočava se sa sličnim demografskim procesima kao i ostale županije Hrvatske. Stanovništvo Hrvatske, kao i stanovništvo Splitsko-dalmatinske županije, progresivno stari i po svojoj demografskoj strukturi starenja pripada među najstarije nacije Europe te skupini država s vrlo starim stanovništvom.

Svi demografski analitički pokazatelji za stanovništvo Splitsko-dalmatinske županije potvrđuju značajno povećanje udjela starijeg stanovništva i u 2020. godini. Sa starenjem stanovništva mijenja se i struktura pobola, kao i struktura zdravstvenih potreba i zahtjeva dobne skupine 65 i više godina.

Prema izvješćima iz stacionarne zdravstvene zaštite udio hospitaliziranih u dobi 65 i više godina u 2020. godini u stacionarnom dijelu KBC Split iznosio je 41,6% ukupno liječenih (2020. RH 38,5%) – u 2019. godini 40,3% (RH 37,2%). Zabilježeno je 14.294 hospitalizacija osoba starije životne dobi (stopa 15520,76/100.000) s ukupno 113.744 dana bolničkog liječenja. - 2019. godine 16.709 hospitalizacija i 138.732 dana bolničkog liječenja. Prosječna dužina liječenja po jednom boravku je bila 8 dana (RH 9,52 dana) – u 2019. 8,3 dana (RH 9,7 dana).

Vodeće skupine bolesti kao uzrok hospitalizacija starijih osoba su, kao i 2019. godine bolesti cirkulacijskog sustava (stopa 3364,97/100.000) i novotvorine (3290,05/100.000).

U 2020. godini na trećem mjestu je skupina bolesti dišnog sustava (1610 hospitalizacija, stopa 1748,18/100.000), za razliku od prethodnih godina kada je ta skupina bolesti bila na petom mjestu po broju hospitaliziranih (2019. godine 1153 hospitalizacije, stopa 1363,47/100.000). Taj „višak“ hospitaliziranih možemo objasniti povećanjem broja hospitalizacija zbog respiratornih komplikacija Covid-19 bolesti, jer u u toj ranoj fazi epidemije Covid-19 u službenoj statistici nije bio šifriran kao uzrok hospitalizacija.

Zatim slijede bolesti probavnog sustava (1414,82/100.000), te ozljede, otrovanja i ostale posljedice vanjskih uzroka (1336,64/100.000).

Prema podacima o umrlima Državnog zavoda za statistiku u Splitsko-dalmatinskoj županiji u 2020. godini umrlo je 4.586 osoba u dobi 65 i više godina. Značajno je više umrlih u odnosu na proteklu 2019. godinu (4.169 umrlih) koja po broju umrlih ne odudara od višegodišnjeg prosjeka. Analiza uzroka smrti u ovoj dobnoj skupini pokazuje da kao i u 2019. godini najviše osoba starije dobi umire od cirkulacijskih bolesti, stopa 2026,15/100.000 (RH 2407/100.000). Na drugom mjestu uzroka smrti su novotvorine sa stopom od 1146,63/100.000 (RH 1192/100.000), zatim slijede endokrine bolesti i bolesti prehrane i metabolizma sa stopom od 505,99/100.000 (RH 505/100.000). Na četvrtom mjestu uzroka smrti starijih osoba je Covid-19 bolest sa 322 umrlih i sa stopom od 349,64/100.000 (RH 452/100.000) što je i razlog „viška smrtnosti“ u 2020. godini. Na petom mjestu uzroka smrti su bolesti dišnog sustava (stopa 179,16/100.000; RH 233/100.000).

U 2020. godini zabilježeno je 150 nasilnih smrti (stopa od 162,87/100.000; RH 192/100.000) u osoba 65 i više godina (u 2019. u SDŽ 149 umrlih, stopa 165,82/100.000).

Prošlih godina, od svih vanjskih uzroka smrti koji su nastali kao posljedica ozljeđivanja starijih osoba (prometne nesreće, padovi, namjerna samoozljeđivanja, napadi, utapanja otrovanja...), padovi su bili najčešći uzroci smrti od ozljeda u osoba starije životne dobi (u 2019. godini 107 umrlih, stopa 119,08/100.000).

U 2020. godini padovi su na drugom mjestu vanjskih uzroka smrti (35 umrlih, stopa 38,00/100.000). Kao posljedica padova je preminulo 14 muškaraca (87,5% umrlih od ukupno umrlih muškaraca svih dobnih skupina od padova) i 21 žena starije dobi (100% umrlih od ukupno umrlih žena svih dobnih skupina od padova). Uočeno smanjenje smrtnosti starijih kao posljedica padova se može objasniti protuepidemijskim mjerama i preporukama za zaštitu starijih i kroničnih bolesnika od COVID-19 bolesti.

Analiza uzroka smrti osoba starijih od 65 godina po područjima Županije za 2020. godinu prema najučestalijim skupinama bolesti pokazuje da u ovoj dobnoj skupini starije osobe oba spola kao i u 2019. godini najviše umiru od bolesti cirkulacijskog sustava (priobalje 1167 umrlih, sa stopom 2294,31/100.000; Zagora 496 umrlih, sa stopom 2880,54/100.000; otoci 203 umrla, sa stopom 2755,53/100.000).

Na drugom mjestu uzroka smrti kod oba spola su novotvorine (priobalje 760 umrlih, sa stopom 1494,15/100.000; Zagora 205 umrlih, sa stopom 1190,55/100.000; otoci 91 umrli, sa stopom 1235,24/100.000). Na trećem mjestu uzroka smrti kod oba spola su endokrine bolesti, bolesti prehrane i metabolizma: na priobalju 327 umrlih, Zagora 104 umrlih, otoci 35 umrlih. Na četvrtom mjestu uzroka smrti kod oba spola je Covid-19 bolest: na priobalju 223 umrlih, u Zagori 79 umrlih i na otocima 20 umrlih.

Od pojedinačnih uzroka smrti po područjima Županije u priobalju je najviše umrlih od dijabetes melitusa (327 umrlih), potom slijede smrti od hipertenzivne bolesti (308 umrlih), a na trećem mjestu su smrti kao posljedica ishemijske bolesti srca (302 umrlih).

U Zagori je najviše umrlih od hipertenzivne bolesti (168 umrlih), potom slijede ishemijske bolesti srca (115 umrlih), a na trećem mjestu su smrti kao posljedica dijabetes melitusa (104 umrlih).

Na otocima je najviše umrlih od Cerebrovaskularne bolesti (58 umrlih), na drugom mjestu su smrti od ishemijske bolesti srca (52 umrlih), a na trećem mjestu su smrti od hipertenzivne bolesti (41 umrli).

Iz prethodne analize pobola i smrtnosti stanovništva dobne skupine 65 i više godina u Splitsko-dalmatinskoj županiji očito je da kronične nezarazne bolesti najviše pridonose teretu bolesti starijih. Njihov nastanak je uglavnom povezan s djelovanjem zajedničkih rizičnih čimbenika nezdravog načina života, što daje mogućnost da utječemo na nekoliko bolesti putem pojedinačnih intervencija na čimbenike rizika. Imajući u vidu porast udjela starog stanovništva u ukupnoj populaciji, koji i nadalje kontinuirano raste, možemo očekivati daljnje sve veće opterećenje kroničnim nezaraznim bolestima ako se ne poduzmu sveobuhvatne mjere prevencije.

Pitanje prevencije osobito je aktualno kod mlađeg stanovništva, međutim za sprečavanje bolesti i prekidanje s nezdravim životnim navikama nikada nije prekasno. Ulaganje u prevenciju i

kontrolu kroničnih nezaraznih bolesti smanjuje broj preranih smrti, te sprječava pobol i invaliditet, istovremeno unaprjeđujući kvalitetu života.

U prosincu 2019. godine u gradu Wuhan u provinciji Hubei u Narodnoj Republici Kini došlo je do pojave smrtonosne respiratorne bolesti povezane s novim sojem koronavirusa koji do tada nije bio otkriven kao uzročnik bolesti kod ljudi. Svjetska zdravstvena organizacija ga je nazvala SARS-CoV-2 (SARS-coronavirus-2), a bolest koju uzrokuje COVID-19. Virus se brzo proširio svijetom te je 11. ožujka 2020. godine Svjetska zdravstvena organizacija proglasila pandemiju bolesti COVID-19.

U Splitsko-dalmatinskoj županiji prvi slučaj COVID-19 bolesti zabilježen je 18.3.2020., a prvi smrtni slučaj 10.4.2020. godine (preminula 93 godišnja osoba).

Javnozdravstveni statistički pokazatelji smrtnosti osoba starije životne dobi od COVID-19 bolesti na području Splitsko-dalmatinske županije u 2020. godini detaljnije su prikazani u članku „Smrtnost od COVID-19 bolesti u Splitsko-dalmatinskoj županiji osoba starije životne dobi u 2020. godini“ koji je dostupan na poveznici <https://nzjz-split.hr/gerontologija/>